УДК: 618.2-08.874]-084.3

Роль мультидисциплінарного підходу при навчанні лікарів на циклах спеціалізації за фахом «Загальна практика–сімейна медицина»

Л.Ф. Матюха, Т.М. Сіліна, Т.М. Бухановська, В.А. Тараш
Національна медична академія післядипломної освіти імені П.Л. Шупика, м. Київ

На тлі реформування сучасної системи охорони здоров'я, в першу чергу її первинної ланки надання медичної допомоги, застосування мультидисциплінарного підходу на етапі післядипломної підготовки лікарів та проведення циклів тематичного удосконалення дозволить підвищити рівень теоретичних та практичних знань сімейних лікарів щодо консультування з питань планування сім'ї та збереження репродуктивного здоров'я населення.

Ключові слова: *післядипломна освіта, лікарі, репродуктивне здоров'я.*

Проблемі збереження та покращання репродуктивного здоров'я населення в умовах негативної медико-демографічної ситуації та соціальної напруги надається суттєве значення у зв'язку з тим, що саме ця категорія громадського здоров'я є одним з основних критеріїв ефективності соціальної та економічної міжвідомчої політики держави, чинником національної безпеки.

Відомо, що одним з основних принципів охорони здоров'я в Україні є випереджувально-профілактичний характер, включаючи комплексний соціальний, екологічний та медичний підходи до охорони здоров'я. Тому крім лікувально-діагностичних послуг найважливішим напрямком у наданні медичної допомоги населенню на первинному рівні є організація і проведення комплексу профілактичних заходів щодо попередження захворювань, у тому числі репродуктивної сфери, заходи щодо формування здорового способу життя, включаючи профілактику поведінкових факторів ризику при основних захворюваннях [1].

За даними спеціальних досліджень стан соматичного здоров'я підлітків має негативну тенденцію, що суттєво впливає на стан їхнього репродуктивного здоров'я. Дані статистики кореспондуються з даними спеціальних досліджень – захворюваність дівчат-підлітків зросла з 105,2 на 100 дівчат-підлітків у 2007 р. до 123,76 у 2012 р., а поширеність – з 189,9 до 222,3 відповідно. Разом з тим ризикована поведінка, зокрема ранні статеві стосунки, можуть призвести до ранньої вагітності, що впливає на частку абортів серед дівчат віком 15–17 років. Незапланована вагітність для дівчини має крім серйозних фізичних ще й психічні та соціальні наслідки. Вагітності, що настають у юному віці, дуже швидко слідують одна за одною, несуть додатковий ризик для здоров'я матері та немовляти.

Але незважаючи на те що за останні п'ять років рівень абортів за даними офіційної статистики зменшився у 1,9 разу, а віком до 14 років – з 0,09 на 1000 дівчаток відповідного віку у 2008 р. до 0,08 у 2012 р., ця проблема не втрачає своєї значущості.

Однією зі складних соціальних і медичних проблем в Україні залишається поширення ВІЛ/СНІДу, що значною мірою пов'язано з недостатньою обізнаністю населення, особливо підлітків і молоді. Серед дітей і молоді все частіше зустрічаються ІПСШ. Так, у 2012 р. захворюваність на сифіліс становила 1,79 на 100 тис. дітей до 17 років, хламідіоз – 4,77, трихомоніаз – 17,26, гонококову інфекцію – 2,15 відповідно [2].

Тому дуже важливими є завдання, що постають перед сімейними лікарями з приводу надання як медичної допомоги, так і проведення профілактичної роботи щодо збереження репродуктивного здоров'я населення різних вікових категорій [3]. А це вимагає удосконалення специфічної підготовки сімейного лікаря, яким є мультидисциплінарний принцип. Він полягає в навчанні сімейних лікарів теоретичним та практичним питанням з «вузьких» напрямків у межах кадрового та матеріально-технічного потенціалу однієї кафедри. Кафедра сімейної медицини та амбулаторно-поліклінічної допомоги НМАПО імені П.Л. Шупика має дворічний досвід в організації навчального процесу удосконалення знань сімейних лікарів. Особливістю організації учбового процесу є мультидисциплінарний підхід до проведення післядипломного навчання лікарів за спеціальністю «Загальна практика – сімейна медицина».

Навчальний план та уніфікована програма спеціалізації з фаху «Загальна практика–сімейна медицина» призначені для підготовки лікарів-спеціалістів даного профілю. На проведення занять за розділом «Планування сім'ї та репродуктивне здоров'я» припадає 8 год навчального часу.

Мета дослідження: з'ясування ролі мультидисциплінарного підходу у навчанні сімейних лікарів та оволодінні ними знаннями та практичними навичками з питань планування сім'ї та збереження репродуктивного здоров'я населення на етапі післядипломної підготовки лікарів.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

Проведено соціологічне опитування 70 практикуючих сімейних лікарів м. Києва та Київської області щодо питань з планування сім'ї та реалізації своїх знань у профілактичній роботі.

Соціологічне дослідження проводили з використанням методу анкетування [4]. Під час анкетування застосовували спеціально розроблені анкети, які були анонімними, а запитання передбачали вибір найбільш прийнятних варіантів відповідей та висловлення особистої думки опитуваних стосовно проведення профілактичної роботи лікарів первинної ланки щодо збереження репродуктивного здоров'я дитячого населення підліткового віку.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Установлено, що серед лікарів, які брали участь у дослідженні, 75,7±5,1% респондентів уже пройшли курси спеціалізації за фахом «Загальна практика–сімейна медицина». Проте в своїй практичній діяльності з дітьми підліткового віку працює лише 61,4±5,8% опитаних, застосовуючи

проведення консультування з питань контрацепції, попередження абортів, профілактики ЗПСШ та ВІЛ/СНІДу, з питань профілактики куріння, споживання алкоголю, наркотиків – 44,3±7,6% лікарів. Лікарям бракує комунікативних навичок в роботі з підлітками стосовно питань планування сім'ї. Під час консультування дітей підліткового віку труднощі в спілкуванні відсутні лише у 30,2±7,0% лікарів первинної ланки.

Результати даних статистики були підтверджені й проведеним нами соціологічним дослідженням серед 500 дітей 15–17 років [5]. Установлено, що 6,8±1,1% респондентів не інформовані стосовно ІПСШ та ВІЛ/СНІДу. Щодо решти опитаних дітей, то 45,7±2,2% мали декілька джерел інформації з цього питання: батьки, вчителі, телебачення, Інтернет тощо, і майже була відсутня інформація щодо консультування сімейними лікарями з питань планування сім'ї та збереження репродуктивного здоров'я.

ВИСНОВКИ

Таким чином, на тлі реформування сучасної системи охорони здоров'я, в першу чергу її первинної ланки надання медичної допомоги, застосування мультидисциплінарного підходу на етапі післядипломної підготовки лікарів та проведення циклів тематичного удосконалення є прогресивною формою освіти на сучасному етапі, що дозволяє підвищити рівень обізнаності сімейних лікарів та поліпшити рівень їхніх знань щодо консультування з питань планування сім'ї та збереження репродуктивного здоров'я населення.

Роль мультидисциплинарного подхода при обучении врачей на циклах специализации по специальности «Общая практика–семейная медицина»

Л.Ф. Матюха, Т.Н. Силина, Т.Н. Бухановская, В.А. Тараш

На фоне реформирования современной системы здравоохранения, в первую очередь ее первичного звена, внедрение мультидисциплинарного подхода на этапе последипломной подготовки врачей и проведения циклов тематического усовершенствования позволит повысить уровень теоретических и практических знаний семейных врачей относительно консультирования по вопросам планирования семьи и сохранения репродуктивного здоровья населения.

Ключевые слова: *последипломное образование, врачи, репродуктивное здоровье.*

The role of the multidisciplinary approach to the training of doctors in the cycle of specialization in «General practice–family medicine»

L. Matyukha, T. Silina, T. Bukhanovska, B. Tarash

Being reformed modern health care system, especially its primary, the introduction of multidisciplinary approach to postgraduate training doctors and conducting thematic cyclesy raise awareness of family physicians, to improve their level of knowledge about counseling on family planning and reproductive health of population.

Key words: *postgraduate education, doctors, reproductive health.*

Сведения об авторах

Матюха Лариса Федоровна – Национальная медицинская академия последипломного образования имени П.Л. Шупика, 04112, г. Киев, ул. Дорогожицкая, 9; тел.: (050) 380-83-10. E-mail: mlarysa@gmail.com

Силина Татьяна Николаевна – Национальная медицинская академия последипломного образования имени П.Л. Шупика, 04112, г. Киев, ул. Дорогожицкая, 9; тел.: (067) 61-45-160. E-mail: silina-tatyana@ukr.net

Бухановская Татьяна Николаевна – Национальная медицинская академия последипломного образования имени П.Л. Шупика, 04112, г. Киев, ул. Дорогожицкая, 9; тел.: (050) 964-13-86. E-mail: tatiana.malceva@gmail.com

Тараш Валентина Антоновна – Национальная медицинская академия последипломного образования имени П.Л. Шупика,04112, г. Киев, ул. Дорогожицкая, 9

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Критерії класифікації закладів охорони здоров'я за рівнями надання медичної допомоги. Методичні рекомендації / Міністерство охорони здоров'я України. – К., 2010. – 24 с.

2. Щорічна доповідь про стан здоров'я населення, санітарно-епідемічну ситуацію та результати діяльності системи охорони здоров'я України. 2012 рік / за ред. Р.В. Богатирьової. – К., 2013. – С. 88–108.

3. Наказ МОЗ України від 15.07.2011 р. № 417 «Про організацію амбулаторної акушерсько-гінекологічної допомоги в Україні».

4. Горачук В., Гойда Н.Г., Криштопа Б.П., Матюха Л.Ф. та ін. Організація соціологічних опитувань пацієнтів, їх представників і медичного персоналу в закладах охорони здоров'я. Методичні рекомендації, 2012. – 21 с.

5. Гребняк М.П. Соціально-гігієнічні проблеми формування здоров'я учнів у сучасних умовах у світі / М.П. Гребняк, С.А. Щудро // Україна. Здоров'я нації. – 2008. – № 2 (6). – С. 200–203.